

... ונראית 'עניןיה' לפि שספר ההגדה הוא לתשובה שאללה, וגם כמו שאמרו ז"ל לענינה בקהל רם, ובן ספר יציאת מצרים, כמו שאמרו 'בזאת פסחא והללא פקע איגרא' – שהיה בקהל. זכר ר' זיתא פסחא' והוא הגורם אכילת פסח ומצה לקהל הרם, כי ודאי אי אפשר הרמת הקול אלא באשר עזק לבו אל ה' מקירות הלב, ומזה הוא הולמת העניות בנפש, שעומד ומזכה לרוחמי שמים עני בפתח, ואחר כך פסח הואبشر, שאיתה בחולין על פסוק כי ירחיב וגוי' דמורה על עשריות והרחבה גובל. וכן נרחב לב' חיות הנפשי, וזה ענן ספר יציאת מצרים דרך שאללה ותשובה דוקא, כי ישאלך בנהך וגוי, ואפלו חכם שואל לעצמו – שהשאלה הוא העוני ואחר כך עני במרחוב י-ה, הוא הענייה הרבה הנולד מתווך העוני... (מתוך קונטראס עת האוכל יד).

דף פו

'מאי לאו דאכלי באיגרא ואמרי באיגרא'. – לא, דאכלי באדרעה ואמרי באיגרא. פשט הדברים שהפסח אינו נאכל בגיגים ועליות. וקשה, התנן (פ"א): 'נטמא מייעטו והנותר שורפין אותו בחזרותיהם או על גגותיהם', והוא אין שורפים קדשים אלא במקום אכילתם (כלעיל שם ובדף כד). אם כן כיצד שורפים את הפסח על הגגות [אםنم הרמב"ם השמייט גגות ולא הוכיר אלא 'חזרותיהם'].

תשובה מורהנו הגר"ח קנייבסקי שליט"א: בגיגין שווין לקרקע עורה. בפשטות משמעו שאם מוגבות מקרקע העיר, סתום גיגין, כל שהם שווים בגובה לקרקע עורה – נתקדשו. וזה דבר חדש. גם לפ"ז יכולת הגمرا להעמיד' הלילא פקע איגרא' בשווין לקרקע עורה. תשובה הג"ר אביגדר נבנצל שליט"א: 'במדומני י"א דרך גיגין דהיכל לא נתקדשו ורק פסח הוא דין מיוחד של אכילה בבית'.

ש"ר שהקשה ותירץ כן בספר אור שמה (בית הבחירה וז). וביאר שדוקא לענין עורה והיכל שמצויה לבנות 'בית', לא נתקדשו גיגים ועליות, משא"כ באכילת קדשים קלים אין צורך 'בית' דוקא שהרי נאכלים גם בחוץ, אם חיל כל האoir נתקדש, ומסתבר ודאי שבכלול זה אף האoir שמעל הגיגים והעליות. ולא דנו בסוגיא אלא לענין אכילת הפסח. ופרש שאעפ"י שgem הפסח יכול להאכל בחוץ כשר קדשים קלים, אך בשתי חבורות האוכלות ביחד צריכה כל חבורה לעשות היקף לעצמה (כ"כ הרמב"ם), והטעם הוא כדי שתהא כל חבורה בבית ליעצמה, ועל כן הקשו כיצד אכלו על הגג חבורות הרבה [שכן משמע מפקע איגרא']. הלא כן שוגים לא נתקדשו ואינם כאoir העיר, שוב אין מתקיים 'בבית אחד יאכל' כי אין מועל ההיקף אלא 'בבית'. וכותב שפירוש זה דוחוק. [שהיו יכולים להעמיד' בחבורה אחת. גם עצם הסברא צ"ב מודיע לא מועל היקף בחוץ. גם מסתימת דברי הגمرا אין במשמעותו מודין ההיקף שאנו מפורש כל בוגרמא].

ואולם לפי הנראה מדברי הגר"א שליט"א, אכן אין הפסח נאכל אלא 'בבית', כפשט המקרא 'בבית אחד יאכל'. ולפי זה צריך לפרש קושית הגمرا שתלחה דין אכילת הפסח בגג לדין קדושת גיגים ועליות, משום שם גיגים ועליות לא נתקדשו הטעם והוא ככלל 'היכל' ו'עורה' וא"כ 'ה' אין בככל 'בית' וכייד נאכל על הגג, אבל אם נתקדשו הרוי שם הם ככלל 'בית'.

ונראה לכואורה לפ"ז שבעלויותDOI ואפשר לאכלי הפסח, שהרוי ודי שם 'בית' על העליה, שכיל חדר מוקהה הוא בית כל הלבות התורה [ומ"מ לא נתקדש בקדושת עורה כיוון שהוא רשות לעצמה]. ולא דנו אלא על הגג, האם הוא נטפל לבית שתחתיו. ואף לפירוש הא"ש מסתבר שכשאכלים בעליה שתי חבורות ויש היקף בינויהם שמעיל, שהרי סוף הם 'בבית'.

ולפי זה שכתב הרמב"ם (ט,א) שהגיגים והעליות אינם בככל הבית. הינו רק לענין והזאה חזזה [שזהו הנושא המודובר שם], ולעולם אפשר שאוכלים שם. [וגם להא"ש על כראנו לפרש כן דברי הרמב"ם, שהלא לשיטתו נאכל הפסח בגג בחבורה אחת].

אמר רב יוספה: מהיכל ניקום וניתיב איניישן? שאוני היכל... מכאן כתבו הפסוקים (מדרכי פ"ק דשכט ר'ח' – מובא בשורת מהרי"ק כסא ד"ה ונחזרו, ובבית יוסף ושאר פוסקים או"ח קנא, ב') שיש להסתפק אם מותר להשתמש בכל מיני שימושים על גג בית הכנסת [ושימוש קבוע של גגאי, כגון לשבב שם – ודאי אסור]; שמא יש לדמותן לעליית ההיכל שנדרשה, או לשאר גגין ועליות. עיין עוד בסמוך.

א. לעניין הלכות דורייתא יש להזכיר בספק זה שמא יש לבית הכנסת קדושת היכל, ולענין דרבנן' (ע' בשו"ת דובב מישרים ח"א קלב).

ב. לעניין צירוף למנין נפק שעהמוד על הגיגים והעליות אינו מצטרף עם העומדים בתוך הבית, שהגיגים והעליות אינם בכלל הבית, וכשם שהਮוציא מהבית לגג עובר בלא תוציא מן הבית' (או"ח נה. ע"ש ב傍גר"א ס"ק כו. ואולם ישנה דעה שמצטרף – ע' בא"ז ח"א ח).

[זו לשון הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספרו 'יערות דבש' (דורש ט ד"ה אל): "... ובאמת בגולה קדושת בית הכנסת יש לה קדושת היכל ממש, כי תפלה בלחש היא במקום קטרות, ויבא דבר שבחשאי, ולכך הוא מן הלב, כי ממש עולה קיטור החינוי לראש והוא קטרות. ועל זה נאמר ובכל מקום מקטר מוגש לשם וממנה טהורה – כי אין לך מנהה טהורה יותר מתפלה בכונה בלי מחשבה וריה ובתותם לבב ונקי כפים, היא המגרשת רוחות רעות, היא המקשרת ישראל לאבינו שבשמים, ולכן נקראת 'קטרות' – קשר בינו לה'. ולא היו מקטירין קטרות אלא בהיכל, ואם כן יש לבית הכנסת קדושת היכל אשר עליות בו נתקדשו].

ולכך הטיבו את אשר החלו לipyות העליות וקרויות לromeם בית ה' ולהתנאות לפניו וללבן הכתלים, וכבר מבואר במשנה (מדות ג, ד) וכן העתיקו הרמב"ם (בית הבירה ד, י) דבכל שנה היו מלבנים ההיכל, להורות כי זהו תכליית האדם והוא ביתו בית קבע ופרודור לעלות משם לשמיים].

אמר רב יוספה: מהיכל ניקום וניתיבי איניישן? שאוני היכל דכתיב ויתן דוד לשלהמה בנו את תבנית האולם ואת בתוי וונצוי וועלתיו... הכל בכתב מיד ה' עלי השביל... ולא קשיא גנו קודש... לאותן שתי אמות... מבואר בסוגיא (וכן פריש רשי"ג כאן ותוס' בשבועות יי) שעליות שמעל ההיכל – קודש, שלא כשאר עליות שבעורה, ואילו גג ההיכל לא נתקדש (וז"ע במא שכתב בספר משך חכמה (תרומה כו, יד) בשם רשי"ג ותוס' בשבועות שגג היכל נתקדש).

חילוק זה צרייך באור; מה סבירה היא שהגג אינו קודש ואם יבנה לו מחייבות ושוב ייקרא 'עליה' יתקדש. ועוד, וכי משום שוכר הכתוב 'עלויות' מוכח שקדשו גם את העליות, והלא אפשר שהיו צריכים לעליות לצורכים אחרים, ומניין שיתקדשו בקדושת ההיכל. ועוד, הלא אי אפשר לעליה בלא גג, ואם כן גם הגג הוא בכלל תבנית האולם ומאת ד'?

ונראה בברור פשוט הגמורא, משום שמספרש בכתבוב (בדברי הימים ב') שגובה האולם מאה ועשרים אמה, ובכלל זה העליות שעלו גבוי [כפי חיל האולם עצמו היה גובה שלשים אמה בלבד כמספרש בספר מלכים וברש"י], הרי להדייא קרא הכתוב את כל הגובה זה בשם 'היכל', ולכן שקדשו את הרצפה נתقدس כולם, והעליות אינן מפסקות מפני שהכל בכתב מיד ד', וכולן בכלל 'היכל'. אבל הגג שהוא מעל גובה ק"כ אמות אינו כולל בשם 'היכל' ולכן לא נתקדש.

[ובזה מובנים דברי הורדב"י (לח) לעניין כניסה למקדש בזמן זהה, שכיוון שהנבראים השיליכו שם עפר רב והוא עתיד להיפנות, הריהו חוץין ופסק על פניו אדמת הקודש. ורק במקומות ההיכל אסור ליכנס משום שתקדשו עלויות. ותמהו על כך הגוץ"פ פרנק ווגרז"ר בוגים, הלא מבואר בסוגיתנו ש רק

עלויות ההיכל נתקדשו אבל גנו לא נתקדש, ואם כן לדבריו מודע ייאסר לילך על העפר שעל גבי מקום ההיכל – אך לפי האמור מובנים דבריו, מפני שיש להסתפק שהוא בתוך גובה ק'כ' אמה של ההיכל ואם כן הרי נתقدس כל האגובה הזה כאמור, שהרי אין חילוק עקרוני בין עליות לתוך כל שהוא בתוך ק'כ' נחشب 'היכל' ונתקדש, וכל שהוא למלעל מהו לא נתקדש] (עפ"י מנחת שלמה צ"א, י"ד).

והביא שכן כתוב מהר"ט בש"ת ח"ב ד. אלא שהעיר מדברי הפסוקים שכתו להסתפק אודות בית הכנסת שמא יש לו קדושת היכל ויש לאסוד שימושים בעלייתו, והלא לפי המבואר שונה ההיכל שכל שיעור הגובה קראו הכתוב בשם 'היכל' וכבר תמה על קר המהרי"ט).

ולכאורה יש לפחות כוונת הפסוקים שחייבים נתנו לבית הכנסת דין היכל לקדש בעלייתו, ועפ"י שם הטעם משום שגילה הכתוב, מכל מקום השוו הכם דינו לדין ההיכל.

עוד יש לומר שעיקר השוואת הפסוקים היא לאידך גיסא; כמובן, מצד הסבראה היה נראה שהחמיר שלא להשתמש בעליית בית הכנסת משום בזין [וכמו שהר夷יש על קר ב'מור וקציע' לריעב"ץ], אלא שיש להסתפק להקל שמא כשם שמצינו בעליית העוראה שאין קדושות בעוראה עצמה, אך אפשר שהקל בעליית בית הכנסת, להשווון לעליות עורה. ועל זה צדדו שמא שווה לעליות ההיכל הילך אין להקל.

והנה כתוב הבארור-הלהבה (קנא, יב) שאף שכתו הפסוקים להסתפק בעליית בית הכנסת, אך גג בית הכנסת המור יותר ופסוט שאסור להשתמש עליי, כגון לשטו בגדים או ליבש פירות, וממנה ערכוב היא (במגילה כה) שאפלו בחורבנו אין שותחים פירות על גנו.

ויש תמהים על קר הלא בסוגיתנו מובואר שעליות ההיכל נתקדשו ולא גנו, הרי שהעלויות חמורות מהגג וא"כ כל מה שנסתפקו הפסוקים שירק בעליית בהיכל שמא דינם בעליית ההיכל, אבל הגג אין לנו לאסור כלל. ואכן כתוב בש"ת שבת הלווי (ח"ז) שג' קל מעליות, ולא אסורה המשנה אלא שיטת פירות שהוא שימוש של בזין, אבל שאר שימושים אינם גורועים בעליות. ואולם לפי ההסביר האמור מובן שאין להקל בין גג לעליית בית הכנסת, כי גם בהיכל אין חילוק עקרוני בין גג זור מעלה, ושוב יש שוכנול בגובה ההיכל נתקדש וכל מה שמחוזה לו לא נתקדש. ואם כן בבית הכנסת אין מקום להקל בין גג זור מעלה, ושוב יש לומר שג' ביהכ"ג חמור מהעליה מפני שהוא גלויל לכל, ומושבבים דברי הבארור-הלהבה וכמו שכטב בקיצור ב'מנחת שלמה' שם. ע"ע בהרבה בעניין קדושות גגין ועלית, בחודשי הגר"ר בניגיס ח"ב מ.

השלכות הפתוחות לקדש. חילוקי הלכותיהן, ע' בMOVEDA ב'יסוף דעת זבחים נו.

'תא שמע, וגנו קדש... אמר רב חמא בר גורייא: לאותן שתי אמות...'. יש מי שפירש [דלא כרש"י ותוס'] שלענין זה אמרו גנו קדש, למדוד את בנין הגג וציפוריו באותן שתי אמות שהיו בשושן הבירה, אבל איןנו קדוש ממש (רא"מ הורבי).

'שעל קרון מזרחה צפונית היהה יתירה על של משה חצי אצבע, וזו שעל קרון מזרחה דרוםית היהה יתרה עליה בחצי אצבע... חדא לכפסא וחדא לבניינא'. וסימן: 'מצפין זרב' אתה' – זו שמודדים בה זרב היהה מצד צפון.

נראה טעם ליתור חצי אצבע, על פי מה שכתו הראשונים (ע' במאירי עירובין ג: ב' י"ד רא בשם הרשב"א) שהאמנה השוחקת עודפת על העצבת חצי אצבע [כ-2 אוחז], והרי אמרו (בעירובין טט) שיש למדוד באמצעות שוחקת לחומרה, נמצא שכל המדידות במקדש היו נעשות בעצבת שהיא האמה המדעית בזמנים (כן כתוב בש"ת אגרות משה י"ד ח"א קו – דלא כהמג"ח צה), אבל לאומנים יש למדוד לחומרה בשוחקת. ולשאר דברי שאיןם קרים, הכספיו שיעור זה לקדש.

"שתי חברותות שהיו אוכליין בכית אהד – אלו הופכין אה פוייהם הילך ואוכליין ואלו הופכין אה פוייהם הילך ואוכליין". רשי"י מפרש: הרשות נתונה להם להסביר פניהם אלו מאלו, כי סובר תנא דמתניתין הפסח נאכל בשתי חברותות [ומשמעו שלדברי רבי שמעון האסור לאכול בשתי חברותות כדלהל', אסור להסביר פניהם אלו מאלו, וגם הכליה שדרוכה בכך לא תהפוך פניה. וצ"ע אם אישור דרבנן הוא או שמא מדאוריתא כמשמעותם אלו מכנגד אלו הרי כאן שתי חברותות].

אבל הרמב"ם (קרבן פסח ט,ג) מפרש: כל חברה צריכה לעשות היכר שהיא עצמה כדי שלא ייראו מעורבים. [וגرس הרמב"ם בדרישה דלעיל (פה): לא תוציא מע הבית מן הבשר חוצה – צריך ליתן לו "חוצה" למקום אכילתו, כלומר היקף והיכר. אבל רשי"י לא גורס כן ולכן פירש המשנה באופן אחר (עפי"י כספ' משנה; מנחת חינוך טו,ט). ובחו"א (קדכ, לדף פ"ק"א) פירש שאין חובה להזכיר את החברה אלא חיביו חכמים לשתי חברותות להפוך פניהם אלו מאלו כדי שלא יאכלו בני חברה זה ושל חברה אחרת].

בשאלה המשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל החברות. רשי"י מפרש קופץ את פיו מפני החשד, שלא יראה שאוכל עם החברה האחרת [ומודובר בשימוש לשתי חברותות]. ולפирושו מדובר כאשר אין שום דבר בפיו, ואף על פי כן קופצו להוציאו מן החשד.

ואולם הרמב"ם (קרבן פסח ט,ד) מפרש כנראה באופן אחר: מדובר כשייש לשימוש מבשר הפסח בתוך פיו, ובאשר קם למזוג לבני החברה מה מהם שבאמת, קופץ פיו ומחזיר את פניו לבני החברה, שאסור לו לאכול שם, עד שמגיע אצל חברתו ואו אוכל את מה שבפיו.

ומה שלא נפסל הבשר שבפיו מدين יוציא, כתוב המנחת-חינוך (טו,ד) שאין נפסל הבשר עד שי יצא לחברה אחרת או ליבת אחר, וכליון הגمرا לעיל 'מהבראה לחברה', אבל כאן שעומד למזוג ואינו בא לחברת האחרת [далא כרשי"י שמספרש שמווג לבני החברה האחרת – שפירש כן לפי טעמו שמאפני החשד הוא, אבל לפירוש הרמב"ם המשם מזוג לבני החברה], אמן אסור לו לאכול במקומות מהם כי הוא מוחזין לחברה, אך אין כאן יוציא, שלא בא לחברת האחרת.

ולכואורה יש לשימוש מדברי הרמב"ם (ט,א-ב) שהאישור והפסול אמורים גם בשאן חברה אחרת, שכן כתוב שוגים ועליות אינם בכלל הבית, ובמאי מיריד, אם יש שם חברה אחרת, הלא אף בבית אחד אסור, אלא ע"כ בשאן שם חברה ואעפי"כ אסור להוציאו לשם. וכן משמע ממה שהכליל יוציאו ועם שאר יציאתבשר קדשים, והרי שם בכלל אופן נפסל.

ובחו"ן איש (קדכ, לדף פה): נסתפק לומר שבציהה חוץ לחבראה נפסל הגם שלא בא לחברת אחרת. ואכן הקשה (שם לדף פו סק"ד) מודיע לא נפסל הבשר בתוך פיו. וכתוב שצורך לומר לדעת הרמב"ם כיון שנכנס הבשר בפיו, נהשכ ביציא כבר מותן החבראה, ושוב אין חיבים עליו הוציא נספת, אך יש בו עדין משום אישור אכילה בשני מקומות, וכעון יוצאו שנים.

ואפשר אולי לפירוש באופן אחר, שככל לא נפסל הבשר בפי המשמש כי אין זו יציא חוצה' מהבראה, כי כן הדרך ששמש הסעודה יוצאה למיחס, והמיחס שירק לשתי חברותות הילך לא יצא מקום חברה, ומכל מקום אסור לאכול שם מפני שאוכל במקומות של שתי חברותות שאין היקף מחייב באותו מקום, על כן אסור לאכול שם, וכמוש"כ הרמב"ם שצורך לעשות היקף.

יזהכללה הופכת את פניה ואוכלת... דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר... –

... ובמקומות קבוען לדברי הרשות, וכך בחתונות, מוסופקני אם יש האיסור זה (של תערובת אנשים ונשים) באופן שליכא חשש יהוד. ויתר נוטה שליכא לאיסור זה והא אשבחן באכילת הפסח שהיו אוכליין האנשים והנשים בבית אחד והיו שם כמה משפחות שאין לך כל פסח ופסח שלא נמנעו עלייו יותר מעשרה כדאיתא בפסחים דף ס"ד ובמדרש רבה איכה איתא, תנין ר"ח אפילו מ' ואפיפלו נ'. בר קפרא אמר אפילו ק' – דלא רבי שמעון אין הפסח נאכל בשתי חברותות ואם יעשה מחייבת בינויהם הרי ייחשבו בשתי חברותות, כדאיתא בפסחים דף פ"ג. ומדרבי שמעון נשמע שגם לרבי יהודה אף שנאכל בשתי חברותות לא חיבו

שהנושם יאכלו בחבורה אחרת. וגם בדף צ"א תנו... וגם הוא דהכלה הופכת פניה, שפרש"י על מה שאמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן מפני שהוא לא יכול לעני האנשים על ידי שמתכוין בה – שאין שיר בפני אביה ואחיה אלא בפני אנשים אחרים – אם כן מפרש שלא היה מהיצה בינם. אבל בבית הכנסת ובשעת התפללה הוא אסור ברור ומדאוריתא וצריך שתהיה מהיצה... מכיון תשובה אגרות משה או"ח ח"א מא).

יכول' היא האוכל אוכל בשתי מקומות, תלמוד לומד... מודובר על אכילה בשני מקומות ללא שנטסל הבשר ב'יצא' – כגון שלמלכת הילה חילקו את הבשר והניחוו בשני מקומות, ואסור לאוכל כאן לילך ולאכול חלק הפסח שהוא נמצא במקום אחר (מנחת חינוך טו, י). ואם הניחו בשני מקומות, לא נאסר הבשר ולא עבר ב'לא' אלא חורר ומכוינו תוך חבורתו ואוכלו (חוון איש קכד). ונספק שם אם עבר ואכל בשני מקומות באופן כזה, האם עבר ב'עשה' בלבד; 'בבית אחד יאכל', או שמא עבר גם בלא תוציא'.

המשמש שאכל כוית בצד התנו, اي פקח הוא מילא כרישו. ואם רצוי בני חבורה לעשות עמו טובה, בגין ווישבי בצדו. מבואר שאין אסור לבני חבורה ליטול את הפסח ולאכול במקומות אחר אף על פי שהמשמש התייחס באכילתם במקום זה. מכאן למד המנחת-חינוך (טו, י) שאוותם מבני חבורה שעדיין לא התחלו לאכול, מותר להם להוציא את הבשר למקום אחר ולאכולו שם. אין אסור הוצאה מהחבורה אלא לאוותם בני החבורה שהתחילה לאכול או לאדם אחר שאינו מבני החבורה, אבל לא לבני החבורה שעדיין לא התחלו אכילתם.

לכארה יש מקום לומר מצד הסברה שככל שקבעו עצם לאכול בצדתו, נקבעה החברותם ואינם יכולים להוציאו למקום אחר הגם שלא התחילה לאכול [ואף אם נאמר שככל עוד לא התייחס אף אחד מבני החבורה באכילה לא נקבעה החבורה אפילו זימנו עצם, וכן שמשמע מהתוספთא (כאן ס"ג ובמכוות ג, ומהורשומי, אך אפשר שאם זימנו עצם לאכול במקומות מסוימים וגם חלק מבני החבורה התייחס באכילה, נקבעה כל החבורה]. ואין ראייה לכך לא נקבעה החברותם בכאן. אבל אם נקבעו שככל שלא התחילה הכל אכילתם בפועל לא נקבעה החבורה, נראה לאוותם שכם שמותר לאלו שלא התחילה באכילה ליטול מן הבשר ולאכול במקומות אחר, כך ייאן מותר לעשות כן לאלו שהתחילה לאכול או לאנשים שאינם מבני החבורה, שורי הבשר שהוציאו לא נקבע לו עדין מקום לאכילה. ומה הילוק יש מי המוציא. ובכל אופן, כאמור דאמר אין הפסח נאכל בשתי חבורות, אם המשמש אכל בצד התנו, לא יאכלו בני חבורה במקומות אחר, כי אין נמצאת הפסח נאכל בשתי חבורות. כן מפרש במאירי.

מהלשון 'שאכל כוית' יש לדיק שאם אכל פחות מכוית, מותר לילך למקום אחר ולאכול עוד ואין זה שייך לדין 'חזי שיעור' האסור מהחדרה. אמנם אם אכל כוית במקומות זה, נראה ודאי שאסור לו לאכול כלום במקומות אחר כדין 'חזי שיעור' (מנחת חינוך טו, י).

(ע"ב) על לשון רויל 'אם למסורת / למקרה' – ע' בMOVED בקדושים ית.

זותיבעי לך איבעיא, סילוק מהיצה ועשית מהיצה מי הוי כב' מקומות וככ' חבורות דמי או לא. תיקו. יש לעיין, בשלמא סילוק מהיצה אפשר שאינו נחשב כשתי מקומות, אבל עשית מהיצה למה לא תהא כשתי חבורות? [ואין במשמע שמסתפק בדבר משום מהיצה עראי]. נראה שכוון שם במקומות, שכבר נצטרפו לחבורה אחת – אין המהיצה מפסקתם, אכן אם מה齊יתם עברו למקום אחר – ודאי געשו שתי חבורות (חוון איש קכד).

'בעל השם אני'. רש"י פרש: מקטנותי כך קוראים לי, 'רב הונא'. אפשר שאביו היה קורחו וכן לא רצחה להזכיר את השם 'הונא' ללא תואר של כבוד מפני כבוד אביו או רבו, וכך שמו בא (בעוד ערך אביו) שרבבה בר נחמני הסב את שמו של בן-אחיו נחמני לאבבי', שהוא התרגם הארמי של אביו, כיון שלא רצחה לקרוא לו בשם אביו ללא תואר כבוד (עפ"י 'יעונים בדברי חז"ל ובלשונם' עמ' קג).

רבנו חננאל מפרש 'בעל השם אני' – סמוך בישיבה אני, ובזה השם אני ידוע. מוהר"א הסביר דברי ר"ח שלא היה ידוע להם כלל אם הוא מוסמך אם לאו, ולך הודיעם שהוא מוסמך, כי במקומות שאין מכירם בו אם הוא ת"ה, מודיעע עצמו לומ.

'אמר להו: כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה (חוין מצא). – מי טעמא כי יהבי לך כסא קבלת בחוד זימנא? – אמר להו: מסרבין לקטן ואין מסרבין לגדול'. כתוב מהרש"א: מדוע לא אמר להם את הנימוק הקודם – כי העדיף לומר להם דבר שהוא מדינה דגמרא (moboa bebbala-matzua פ), ולא רק מהלכות דרך ארץ.

לפירוש זה עדין יש לשאול על שאלתם, מאחר וכבר אמר להם 'כל מה שיאמר בעה"ב עשה', מה מקום לשאלו עוד על קבלת הכסות?

והמגן-אברהם (קע סק"ז) פירש שהסירוב לקבל בפעם ראשונה מפני הנימוק, אינו סותר לכלל 'כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה', מאחר ולבסוף הוא עשה דבריו. אדרבה, משום מדות דרך ארץ יש לו לסרב [שלש פעמים. 'הלהבה ברורה'] עד שיפציר בו. ורק משום 'אין מסרבים לגדול' קיבל הכסות בפעם ראשונה. הרש"ש הקשה על דברי המגן-אברהם, אם כן מדוע ישב על המטה מיד. ולא ידעת מני לו שישב מיד ולא סירב מעט, והרי לא אמרו 'בחוד זימנא' אלא גבי קבלת הכסות.

ותירוץ הרש"ש שלא שיק 'כל מה שיאמר בעה"ב' אלא באמירה ולא כמשמעותו אויה דבר ללא אמרה – אין נראת מסבירה.

'חוין מצא' – פירושים וرمזים שונים ניתנו בדבר; יש מפרשים: כגון שאומר לו בעל הבית ליצאת לשוק לעשות לו עסוק כלשהו – אין צורך לעשות כי אין זה כבodo לילך לשוקים שאינו מכיר בהם (עפ"י ב"ח או"ח קע). – אם אמר לו בעל הבית ליצאת מacctנאה שלו – לא יצא ממנה, שאין לאדם לעזוב אכסנתו ללא סיבה מיווחדת (עפ"י מטה משה, moboa במגן אברהם שם).

– כאשר אמר לו 'צא', שוב אין לדבריו תוקף של דברי בעל הבית, וכבר אין בכלל 'כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה' (ע' מהרש"א ועוד).

– חוות מ'צא' – מאותם דברים המוציאים את האדם מן העולם; קנאה תאוה וכבוד (בשם הרוא"ם מגו).

– ראשיתibus 'חוין מצא איסור' [וכעין זה יש במסכת דרך ארץ (ו): 'בשחוא דרך כשות']. והמאירי כתב שאין גורסים חוות מצא – 'אלא שמקצת ספרים נמצאו כן ודרך הגדת ליצנים נשותבשו בה הספרים'.

ובספר שפת אמרת הציע לפרש שתקנו כן לאחר מעשה דבר-קמצא שאירע קלוקל בהוצאה האורה ונחרב על ידי כך בית המקדש. لكن אמרו שביד האורה לעתים שלא ליצאת, כאשר תיגרם לו בושה גדולה. עע"ש.

ע"ע: תורה הרב ר' וושא קטו; אמרי פינחס (מקורו) לקוטי הש"ס; צדקה הצדיק מוש פרי דיק וייגש ג.

‘בכתבם וכלשונם’

‘הלשכות הבנויות בקדוש ופתוחות לחול – תוכן חול’ –

זה מורה שהעיקר הוא חشك ורצן הלב, כי אף אם האדם עוסק בדברי קדוש, אם לבו בל עמו, שפתוח לחול – הינו שתשוקתו וחשך לבו הוא פתוח לחול – בוה לא בחר ה’ כי רחמנא לבא עלי, וזה האדם נקרא ‘תוכן חול’. אבל אם האדם עוסק אפילו בדברי רשות, אך אם כונתו של עלי ידי זה יכול לעובד את הש”ת ונקרא ‘בנויות בחול’, אך מוחמת שוחק לבו פתוח לקדוש – נקרא ‘תוכן קדוש’...’ (מתוך מי השלווח ח’ב ריש יתרו).

ישראל אמר אלקיים מה לך לספר חקי. ועל דבר זה ידו כל הדוחים, כי העובר על דברי ספרים נקרא רשע, כמו שאמרו ביבמות ב. אבל על זה אמרו הקדרמונייםمامר חז”ל כל מה שייאמר לך בעל הבית עשה – חוץ מצא.

ולא לחנים כתבה תורה ענין המעלפים בפרשת שלח, אשר כבר האמינו בדברי משה, ולמה לא שמעו לו בזה שאמר להם אל תעלו וגו – אלא שהם חשבו שהוא בכלל ‘חוץ מצא’. ועיין בזהר (ח”ג קס). המליך כל עניין מרגלים על התורה, והוא העונש שלא ישיגוה, ועל זה העפילו לעלות אף נגד רצון הש”ת, כמו שאמרו ז”ל (סנהדרין קה) חוצפתא – מלכותא بلا תנאה. ולמדורה מבלעם, שאח”ב היסכים הש”י, כי בלעם נתקבל עד עקבתא דמשיחא ולכך יידע סוד זה. פירוש, בידוע מלכות הוא בנסת ישראל, ובתחר’ הוא שורש רצון הש”י, ורואה לומר ממשלה מעצמו בלי רצון הרוצחים, והתקרבות בנסת ישראל מעצםם. והם (המעלפים) לא הצליחו בזה מפני שאכלו פגעה, כמו שאמרו ז”ל (בسطה מט): בעקבתא דמשיחא חוצפה יסגה – שאז הוא העת לזה, [ולעתיד, נקבה תסובב גבר, ואין כאן מקוםו], ולכך אמרו להם משה והיא לא תצליח – נראה שעיצה היא, אלא שלא תצליח, ודיביך יזהיא, שבכל מקום דרשו רוזל היא ולא אחרת – שיש זמן אחר שמעצילה, והוא זמננו זה, שהוא עקי מישיחא’ (Ճדקה הצדיק מז).

פרק שמינין; דף פז

באוריות ופרפראות

‘הלכה רgel ראשון לעשوت בבית אביה, שחת עליה אביה וחת עליה בעלה – תאכל במקום שהוא רצחה’. אם גורסים כן, ‘הלכה... לעשות’ צריך לפרש שאינו בדוקא, שהרי אם כבר הילכה לעשوت הלא ביררה רצונה לאכול משל אביה, אלא כלומר דרך הנשים רgel ראשון לעשות בבית האב (עפ”י תוס).’

או היתי בעינוי במצאת שלום בגימטריא: ככלה הנמצאת שלימה בבית חמיה עם הכלול. (גליונות קהילות יעקב)

זה יהיה ביום והוא נאם ה’ תקראי איש ולא תקרוי לי עוד בעלי. אמר רבי יוחנן: ככלה בבית חמיה

א. רב יהודה אמר רב: מהיצה מפסקת לתפילה. וחולק על רב יهوשע בן לוי שאמר: אפילו מהיצה של ברול אינה מפסקת בין ישראלי לאביהם שבשמיים.

א. רשי מפרש לענין צירוף למניין עשרה. והתוס' חולקים וסוברים שגם לרבי יهوשע בן לוי אין מצטרפים לעשרה [שכנן נראה מסתמ סוגית הגمراה בעירובין], ופרשו שהנידון הוא לענין עניות יהוד קדיש וקדושה. וכן לענין ברכת כהנים, כשהויזה מפסקת בין הכהנים למתברך ע' סוטה לה: ותוס'). והלכה כריב"ל שאין מהיצה מפסקת (וכן פסק הרשב"א בתשובה, ח"ג רפו). ולענין שופר ומגילה הכל מודים שאינה מפסקת, מפני שאין ציריך עשרה.

ב. העומד בתרוק הפתה, מן האגף ולפניהם - מצטרף. מן האגף ולחוץ - אין מצטרף. דין זה אמור הן לענין עניות קדיש וקדושה לדעת רב [אך כאמור הלכה כריב"ל ובכל אופן עונה עליהם], הן לענין צירוף לעשרה. האגף עצמו - נחלקו הפסיקים אם דיננו כלפניהם או כלחוץ. וכן נחלקו האם האגף הינו חל הפתה או רק מקום עובי הדלת כשהיא נסגרת. ואם רואים אלו את אלו, אפשר להצטרף אפילו עומדים לגמרי מבוזר. ולכתחלה יותר טוב להחמיר בזה כי נחלקו הדעות בדבר (עפ"י או"ח נה, ג' ובאה"ל).

ב. אגפי שער ירושלים (= עובי השער, מקום נקיית הדלת ולפניהם) - כלחוץ, שלא נתקדשו שער ירושלים מפני השמץורים מגינים תחתיהם מפני החמה והגשם. ואולם שער העורה נתקדשו מלבד שער ניקנור שמצורעים מהוסרי כפלה עומדים שם ומכננים בהוניות ידם ליתן עליהם מדם האשם - אך לא נתקדש בקדושת העורה אלא קדושתו כמנה לוייה (תוס' ניר מה). הרש"ש צידד שמן האגף ולפניהם נתقدس בשער ניקנור, ורק מן האגף ולחוץ לא קדשו, שלא כשאר שער העורה שנתקדשו גם מן האגף ולחוץ ויש להעיר מדבר עצמו להלן ذכ: שנראה שלא נקט כן).

דף פו

קגנ. האם המקומות דלהלן נתקדשו אם לאו? ומאי נפקא מינה?

א. גיגים ועליות שבירושלים ובמקדש.

ב. לשכות ומחילות שבחר הבית.

ג. החלונות ועובי החומה.

א. אמר רב: גיגים ועליות (шибירושלים ובמקדש) לא נתקדשו. נפקא מינה לאכילת קדשים קלים שאיןם נאכלים בעליות ובעוגות שבירושלים, כגון קרבן פטה. וכן אין שוחטים קדשים בגדי העורה ועליותיה. גיגים שבזורה השווים לקרקע העורה - קודש.

עלית ההיכל נתקדשה, שלא כעלית העורה (את תבנית האולם ואת בתוי גונציו ועלייטיו... הכל בכתב מיד ה' עלי' השפיל). אך לא גו [שלא נזכר בכתב הזה]. ואף על פי כן היה גג ההיכל מלודש לענין זה בלבד - להנעה עלייו כליל קודש, כדוגמת קני המידה שהיו מונחים מעל שער המזרח 'שושן הבירה' (עפ"י רש"י ותוס'). וכן משמעו ברובם היל' מעשה הקרבנות הדר). ויש דעה הסוברת שגם גג ההיכל נתקדש. ע' משך ככמה תרומה כו, י"ד מספרי זוטא].

[אבא שאול אומר: עלית בית קדשי הקדשים חמורה מבית קדשי הקדשים; אין נכננים לה אלא פעמי אחת בשבוע. ואמרי לה: פעמיים בשבוע. ואמרי לה: פעם אחת ביבול - לידע מה היא צריכה].

א. הרמב"ם השמיט התיילוק שבין עליות ההיכל לשאר עליות. וכותב הצל"ח שלפני המסקנא יש

לומר שהגיגים והעליות הפתוחים לקודש - קודש, פתוחים לחול - חול (וכן צד במשפט אמרת יומא לא. ואולם בתוס' שם (ד"ה וכילן) אין במשמעותן). והמנחת-חינוך (שבב, ג) חולק (וע"ע קהילות יעקב סא).

רשב

ב. בית שהוא מוגבה מפלס הקרקע, נראה שאינו בכלל 'עליה', כי קרקעתו בטלת לקרקע

המקום והרי זה כמקומות גבוהים בקרקע שגם הם נתקדשו (עפ"י אגרות משה י"ד ח"ד סג,ד).

ג. יש אומרים שלhalbנה קדשים קלים ומעשר שני נאכלים בגות ירושלים, שגות ירושלים נתקדשו שלא בגות העוזרה (ע' מנחת חינוך שבב,ה – בדעת הרמב"ם והראב"ד והתוס' (ומהרש"א) במכות יב; אור שמה בית הבחירה, ז, אבי עורי (מהדו"ד קרבן פטח ט,א).

ויש אומרים כן לגבי גות העוזרה שאוכלים שם קדשים קלים, אך לא בגות ירושלים (ע' בש"ת הרשב"א לד, וכפי שהסביר דבריו בקהלות יעקב סב).

וישנה דעת שגיגים ועליות שנבנו לאחר הקידוש הראשון – קדושים. ולא אמרו אלא שהגיגים והעליות יהיו בנויים באותה שעה לא נתקדשו (ע' בפיוש הראב"ד לתמיד).

ד. זה שגיגים השווים לקרקע עורה נתקדשו, דока בפתחותם לקודש, אבל פתחותם לחול – חול (עפ"י תוס' יומה לא. ד"ה וכולן [וכ' המארלי לעניין גיגים שמעל לשוכת הבניות בחול, שאעפ"י שפתה הלשכות לקודש, הגיגים חול הויאל ופתחותם הם לחול]. וע"ש בש"א שצד גם בגיגים מוגבהים כנ"ל).

ב. הלשכות הבניות בקדש (– בעורה) ופתחות לחול (מחוץ לעורה) – תוכן חול (ואם פיתחן בהר הבית –

קדושתן כקדושת הר הבית. עפ"י רשי' וуд). בניות בחול ופתחות לקודש – תוכן קודש.

[הכהנים ואוכלים קדשי קדשים בלשכות הפתוחות לעורה. ואולם לעניין חיבוב לנכנס לחן בטומאה, וכן לעניין שחיתת קדשים קלים – אין דין כתור העורה, אפילו בלשכות שכגד פתח העוזרה (עפ"י זבחים נו). וישנם תנאים הסוברים שהפתחות לקודש קודש לכל דבר (ע' תוספთא מעשר שני ב,יד ובהגר"א; ר"ש ור"ב מעשר שני ג,ה)].

א. עפ"י שהלשכות הבניות בחול ופתחות לקודש אינם כקדש לכל דבר כאמור, מדרבנן אסור להיכנס לשם בטומאה. ויש מי שכתב למסקנה אף מדרבנן אינו כקדש (עפ"י חוק נתן שם – בדעת הרמב"ם. ובספר יד דוד שם דיק להפק).

יש מי שכתב שמצוות עשה דאוריתא של שילוח טמאים, קיימות באותן לשכות (ע' בש"ת אור שמה מד). ויש להסתפק על דם שיצא לשם, האם נפסל משום 'יזצא' (עפ"י אור שמה בית הבחירה ו.ח. וע"ע במשך חכמה צו,ב).

ואסור לישב באותן לשכות, כמו בעורה (עפ"י תוס' יומה כה, ח). ונראה שאינו אלא איסור דרבנן (מנחת חינוך שבב,ג).

ולענין חיבוב משום 'שחווטי חוץ' לשוחח באותן לשכות; המנתה-חינוך (קפו,ה) נסתפק בדבר. ובחוץ איש (קדשים כ,ב, ה כתוב שפטו).

ע"ע בקרית ספר (בית הבחירה ו); באור יעקב (לגורם"ש שפירתו שליט"א. שבאותו כ,ג).

ב. לשכות שיש לחן פתח לקודש ופתח לחול; היו בניות בקדש – קודש. בחול – חול. חצין בקדש וחצין בחול (כמו לשכת הגזית) – החלק הבניי בקדש והבניי בחול חול (עפ"י משנה מעשר שני ג,ח; תוספთא מעשר שני ב,יד).

ג. לשכות שבירושלים ושבהר הבית, האם הולכים אחר פתחן או אחר מקום בנייתן – אין הדבר ברור (ע' במנחת חינוך שבב,ג).

אמר רבי יוחנן: מחייבות [תחת העוזרה] לא נתקדשו. וכן שנה רבי יהודה בברייתא: מחייבות שתחת ההיכל – חול. ואמרו בגמרא: דוקא מחייבות הפתוחות לזר הבית. אבל הפתוחות לעוזרה – קודש.

א. מהילות שהן קודש, מסתבר שдинן כלשכות הפתוחות לקודש, ואין חייבם עליהם משום ביאה בטומאה (עפ"י מנהת חינוך שב,ג).

ב. מהילות שמתוחה להר הבית ופתוחות להר הבית – דין כחול לגמרי, ואפלו קדושת ההר אין להן. מהילות שמתוחה לעורה הפתוחות להר הבית; יש אמרים שהם כחול לגמרי (עפ"י 'המפרש' בתמיד כו: ד"ה מס' י"ז וע' מאירי. וע"ע באבני נזר י"ד תנ"ה-ט). ו"א שקדושת הר הבית עליון (מנהת חינוך שב,ג. וכן יש מדיקים מילשון רשי' לילע ס: ד"ה מהילות – ע' שער המלך בית בחירה, ו,ט).

ג. מהילות שמתוחה העורה, ופתוחות להול ולקודש – לדעת השער-המלך (שם) דין קדוש. ד. אין חילוק בין מהילות שהו בשעת הקידוש הראשון או שנעשו לאחר מכן [אף לפי דעת הרא"ב" שגיגים ועליות שנעשו אחר כך קדושים] (קובץ תשובות הגראי"א ח"ג ס"ס' קפה. ע"ש).

ג. שניינו במשנה: החלונות ועובי החומה – כלפניהם. ולדברי רב שגיגים ועליות לא נתקדשו, העמידו בוגרמא דברי המשנה בחולנות השווים לקרקע. ועובי החומה – בחומה פנימית [הקרויה 'חיל'] הנמוכה ושוה לגובה קרקע העורה (שקרקע העורה הולן וגובה, עולה במלות).

א. הרמב"ם (קרבן פסח ט,א; בית הבחירה ו,ט; מעשר שני ב,ט; מעשה הקרבנות י,ה) סתום וכתב שהחלונות ועובי הכתלים כלפניהם. ולא הביא האוקימטה בשווים לקרקע. והשיגו הרא"ב (בhalachot בית הבחירה). וכנראה הרמב"ם לא גרש כן בוגרמא (עפ"י באור הגורא או"ח נה ס"ק כו).

ובכיסף-משנה כתב שהרמב"ם סמרק על מה שכתב שגיגות הלשכות השווים עם קרקע העורה – קודש.

דברי המשנה שאין חילוק אם שותות לקרקע אם לאו (עפ"י מנהת חינוך שב,ה; ובמה תודה).

או בדרך זו: דעת הרמב"ם להלכה לחלק בין חומות ירושלים והר הבית נתקדשו הגם שאינם שווים לקרקע, ובין חומות העורה (עפ"י מנהת חינוך שב,ה; אבי עורי קרבן פסח ט,א).

[וע' בש"י את אבני נזר י"ד תנ] שכתב להסתפק להלכה האם עובי חומת הר הבית נתקדש אם לאו. ובמקרים שאי אפשר לילך עליון, מצטרף לכך צד נוסף להקל שלא נתקדש (כדלהלן). ופסק שם מכמה טעמים שמותר לאדם טמא להכניס ידו להריצים ולנקבים שכוכתל המערבי].

הסביר נספח: לדעת הרמב"ם עובי החומה והחלונות שתחתם יש בנין – נתקדשו שהר אלו כקרקע מוגבהה, ולא בוגרמא אלא במקום שיש חל מתחת, כגון שיש בחומה מקום מושב לשומרים (עפ"י אגדות משה י"ד ח"ד ס,ג,ד).

ב. לפי תירוץ אחד בתוס' לא נתקדש מקום עובי החומות אלא אם הלו כהם ב"ד בשעה שבו מחלכים לקדש, כגון שהלכו על החיל, אבל אם לא הלו שם – לא נתקדש. ולתירוץ الآخر בכל אופן נתקדש על פי דעת בית דין.

קגנת. האם מותר לעקוף לחברותה לחבורה בלבד פסח?

ב. האם פסח אחד נאכל בשתי חברות? האם אdem אחד או כל מן הפסח בשני מקומות?

ג. מה דין של השימוש המשמש בשתי חברות בפסח? ומה יעשה השימוש כשאכל צוית מן הפסח מצד התנור?

ד. מה דין של סילוק מהיצה ועשית מהיצה באכילת הפסח?

א. אין לעקר בפסח מוחבורה לחבורה [כן פריש רב את ההלכה 'אין מפטירים אחר הפסח אפיקומן']. וסובר רבבי יהודה וכסתם משנתנו שאסור לאכול הפסח בשני מקומות כדולגן, וגוזרו שלא לעקר למקום חבורה אחרת שמא יאכל מהפסח שם. רשב"ם ותוס' קיט: וע"ש הדין במנין שאין פסח]. ודוקא בשעת אכילה אבל שלא בשעת אכילהן, בגון לזריראת הגדיל של אחר מאנו – עזקרים.

א. מכאן מושמע שאפשר לגמור ההלל בליל הסדר אף שלא במקום הסעודה (עפ"י מגיד משנה הל' י

חמצץ ומצהה ח'י – בדברי הרמב"ם; רמ"א או"ח תפ).

ואילו הראב"ד (בהשגתו שם) כתב שאין הדעת מתקבלת כן, שכן שם לאربעה כוסות כשאיןן במקומות אחד. (ושמא יעמיד הגمرا בשווים מהogg את הבית וסביר שאין זה הנחש שינוי מקום לעניין ארבע כוסות (ער"ן להלן קא לגביה קידוש במקום סודה). ואולם לעניין אכילת הפסח אין מועילה ראיית המקום, כדמוכחה מדרין בסולקה מהחיצה ביןיהם שנחשב מקום חדש כפשותם דברי רשי", הגם שרואים ונמצאים באותו הראשו. אך בדעת הרמב"ם י"ל שאין זה 'שינוי מקום' אלא חבורה אחרת היא).

ב. לפि פירוש הרמב"ם, שתי הברות האוכלות בבית אחד, חיבום חכמים להפוך פניהם אל מלאן, כדי לזכור שאינם רשאים לאכול אל גאנלו.

ב. לדברי רבי יהודה [וכן סתמה משנתנו והמשנה דלהלן פט: כפרשי' שם. ו' גם רשב"ם קב.], הפסח נאכל בשתי חבורות (על הבחטים אשר יאכלו אותו בהם). אבל אין אדם אחד אוכלו בשני מקומות (בבית אחד יאכל. ויש אם למסורת: יאכל' כתיב).

לדברי רבי שמעון – להפוך; האוכל אוכל בשני מקומות, אבל אין הפסח נאכל בשתי חבורות (יש אם למקרא, בית אחד יאכל – הפסח. כלומר בחבורה אחת). [ומשמע שלדברי רבי שמעון אין למסובים להפוך פנים לצד אחר, שנראה כתשי חבורות].

לדעת רבינו שמעון האוסר לאכול הפסה בשתי חבורות, אין חילוק אם מלכתחילה נחלקים לשתי חבורות או אם התחילו לאכול בחבורה אחת ורצוים להיפרד ולהמשיך לאכלו בשתי חבורות

(כז מבואר בגמרא – עפ"י מהרש"א).

ומאידך נראה שלדעתה זו מוטר לכל בני חברה זו לעקוּר עם פסחם ולאכלו עם חברה אהרת – ובכלל שיאיכל לבני חברה הקודמת בלבד, שהרי נאכל בחברה אחת. כן יש לראות בדברי התוס' להלן כי"ט: ד"ה אמר. וכ"מ ממה שאמרו שם נסתלקה מהיצה – אוכלים.

ב. כתבו התוס': אף לדעת המתריך לאכול הפסח בשתי הברות, לאחר שנהלכון וכל חברה נטלה חלקה – אסור להוציא חלך חברה זו לחבורה אחרת, ונפסל הבשר ב'ויצא'. יש אומרים דוקא אם תחילו לאכול, ויש מצדדים לומר אפילו לא תחילו – כמוין לעיל פה. ויש מדיקים מדברי ר' שאין איסור הוצאה מחברה לחברה לשניהם אוכלים פסח אחד (ע' *תוס' יום טוב*; מנהת חינוך טו, ב).

רבי יהודה המתיר לאכול בשתי חבורות, מותר לאחד מבני חבורה להסב פניו מבני חבורתו ולאכול הגם שהתחילה לאכול בלבד אלא הסבת פניהם, ואין זהorchesh כ'שני מקומות' (עפ' Tos.) ונكتו 'כליה' בhortos, אך נראה שהוא הדין לכל אדם. חזון איש).

כתב המנתה-חינוך (טו, ז): נרא שמותר למקצת בני חכורה שעדין לא תחתלו לאכול, ליטול מן הפסה ולאכלו במקום אחר. אין איסור הוצאה מהחברה אלא לאלו שהתחילה לאכול או לאדם ור' דוקא למן דאמר הפסה נאכל בשתי חכורות, אבל לדעת האוסר אסור למקצת בני החכורה לאכול בנימפה].

ה. הרמב"ם (ט,א) פסק כרבי יהודה וכוסת מתניתין שהפסה נאכל בשתי חבורות. וכ"כ רשב"ם (קיט): ד"ה אמר רב; קב. ד"ה ישנו). והמאירי פסק להחמיר, שלא לאכול בשתי חבורות ולא בשני מקומות.

ג. לדעת האומר אין אדם אחד אוכל הפסח בשני מקומות, שימוש המשמש שתי חבורות והוא נמנה על אחת מohn, כשהזו עומדים למזוג לבני החבורה האחרת, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שmagiyu אצל חבורתו ואוכל. אבל לרבי שמעון יכול לאכול בשני מקומות ואין צורך להקפיד בדבר. וכן משמע מרש"ז).

לפרש"ז משמע שkoputz את פיו גם כאשר אין שום דבר בפיו. ואילו הרמב"ם מפרש רק אם יש בפיו מהפסח, צריך לקופץ את פיו ולהחזיר פניו עד שmagiyu אצל חבורתו. השימוש שאכל כזית לצד התנור; לדעת האוסר לאכול בשני מקומות, אם פקה הוא ממלא כרסו ממנה כי אי אפשר לו לאכול שוב במקום אחר. ואם רצוי בני חבורה לעשות עמו טובה – באים ויושבים בצד. א. לדעת המתיר לאכול בשני מקומות ואוסר בשתי חבורות, יכול השימוש להמשיך לאכול עם החבורה במקום אחר, או יאכלו בני חבורה במקום שאכל השימוש, אבל לא יאכל השימוש מצד התנור והם אוכלים במקום אחר (עפ"י המאירי).

ב. אבל מבודד יומם – לא פסל עצמו מלאכול במקום אחר או עם חבורה אחרת (לעיל מא). ויש מי שכתב שהוא הדין אם יאכלו בלילה נא, אין זו אכילה הופסת עצמו מבני חבורה (קובץ עניינים שם).

ד. רב כהנא סבר שפרישת מהיצה בין האוכלים, עושה אותן לשתי חבורות אך לא שני מקומות (שאין כאן מקום חדש, כי איןנו רואה אויר שלא ראה עד עכשי). ואילו סילוק מהיצה מביניהם יוצר מקום חדש. ולכן במקרה הראשון לרבי יהודה אוכלים ולא לרבי שמעון. ובמקרה השני – להפרק (עפ"י רש"ז). רבashi אמר לרב כהנא שאין הדבר פשוט אלא יש להסתפק בדבר. ועליה 'תיקון'. מדברי הרמב"ם (ט,ה) משמע שבין בعشית מהיצה בין בסילוק מהיצה יש להסתפק משום שני מקומות או שתי חבורות (כן מפרש הצל"ה). העשית מהיצה ונסתלקה – אוכלים (עפ"י רמב"ם שם. ונראה שה"ה להפרק, כשהסתלקה מהיצה מביניהם ושבה).

קנטו. אלו מಹלכות דרך ארץ בענייני סעודת ואורה ושם, מזוכרות בסוגיא?
כמו מנגאי דרך ארץ והלכות סעודת למדנו מתרוך הסוגיא:
אין לאדם לנוהג מנהג שורה וחסיבות בעצמו, וכששואלים אותו לשם והוא חכם, איןנו אומר 'רב פלוני' אלא יאמר את שמו ללא תואר כבוד. מלבד אם קוראים לו כן מקטנותו (עפ"י רש"ז), או שהוא ידוע לכל בכינוי זה (עפ"י ר"ח).
וכן אם אין מכיריהם אותו כלל, מותר להודיעם שהוא תלמיד חכם וסמור (עפ"י מהרש"א).

כל מה שיאמר לו בעל הבית – יעשה (חוץ מצא); גם אם אומר לו לנוהג מנהג חשיבות ושרה. אם היה נוהג פרישות בדבר מסוים מסוים סרך אייסור, איןנו מחויב לשמעו לבעל הבית לעבור על מנהגו (עפ"י שער תשובה קע). וכן בענייני אכילה ושתיה, אם איןנוتاب לאכול – מותר לו להימנע (עפ"י משנ"ב).

מסרבים לקטן (מלקביל דבריו, עד שיפציר בו), ואין מסרבים לגדול.
דבר שהוא מנהג גסות ושרה, אף אם יאמר לו גדוול – מסרב (עפ"י תוס').

השותה כוס בכת אחת – הרי זה גורגן. בשנים – דרך ארץ. שלשה – מגשי הרוח (מלבד בכוס גודלה מאד, שותה בשלשה או ארבע פעמים. רמ"א או"ח קע,ח). ולא אמרו בכוס קטן ובין מתוק ולמי שכresco רחבה – שווה שותה בכת אחת.

כאדם שותה ואוכל בפני אחרים, אין דרכו להפקיד פניו – מלבד הכללה שכן דרכה מפני בושה וצניעות. יש אומרים שוה רק בשעת סעודה שהכל שותים, אבל השותה לבדוק מים לצמאו, דרך תלמיד חכם שהוא צנوع ואיינו שותה בפני רבים (עפ"י בכוורת מד: וברש"י, כהסבר התוס' שם באופן אחד. ואולם רבנו גם מפרש בעניין אחר, ולדבריו אין צורך להקפיד בכך. ויש שנראה מדבריהם שאף בסעודה דרך ת"ח להסב פניו בשתייתו. ע' במסכת דרך ארץ זוטא ז' ספר הרוקח שפט. ויתכן שברייתא ד"א חולקת על תלמוד דינן, או שמא תלי הדבר במנגנון המקומות).

אמר רב הונא: בני חבורה נכנסים בשלשה וווצאים אפילו באחד. (ההמש אינו משמש אלא כאשר מתכוונים שלשה אנשים לפחות. אבל הסבו שלשה, יכול כל אחד לצאת כשותה והמש ממש לשורת אפילו את האחד שנשנאר).

אמר רבכה: דוקא כשהנכנס לאכול בזמן שרגלים להיכנס, ודוקא אם הודיעו מראש לשמש שכן דרכם, לצאת אחד אחד. אמר רבניתא: ונותנים שכר דמים. וצריך האחורה להוציא דמים. ואמרו שאין הלהכה כן. רבנו חננאל מפרש מאמר זה על הבחורת הפטת, שאם שלחו לקרווא לכל בני החבורה ולא באו אלא שלשה – יכולם לאכול ולא צריכים להמתין [ואפילו אכלו אלו השלשה הכל – אין משלימים לשאר חלוקם. רמ"ם], אבל לא בפחות שלשה. ואם הקראואים כבר נתקבצו ושוב יצאו, ושלחו לקרווא להם ולא מצאום, אפילו לא נשאר אלא אחד – אין צורך להמתין. אמר רבניתא: ומשלים דמים. ואין הלהכה כמותו, ודוקא כשהנכנס בזמן שאנשים נכנסים לאכול. וכעין זה פירוש הרמב"ם (ט,ו) אלא שפירש 'ווצאים אפילו באחד' – שבשים האכילה אין הנפטר צריך להפטיר לחבבו אלא אפילו גמור אחד יצא [וain צריך להיות למצוות לנשאר. גם אין לו לחוש ממשום נותר. ר"י קורקוט].

פרק שמינין; דפים פז – פח

קמ. אצל איזו רשות אוכלים האנשים דלהלן את הפסחה?

- אשה נשואה.
- יתום שהחתו עליו אפוטרופוסיו.
- בן ובת, קטנים וגדולים.
- עבד ושפחה כנענים ועברים.
- עבד של שני שותפים.
- מי שחציו עבד וחציו בן חוריין.